

LEH ÖĞRENCİLERİN TÜRKÇE YAZILI ANLATIMLARININ TUTARLILIK ÖLÇÜTLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Deniz MELANLIOĞLU*

Özet:

Türkçe öğrenen yabancılar için metin üretiminde yazma, konuşmaya göre daha zorlayıcı bir beceri olarak görülmektedir. Öğrencilerin yazılı materyallerinin metin değeri taşıması birtakım ölçütlere bağlıdır. Bu ölçütler; bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, bilgisellik, durumsallık ve metinler arasılıktır. Sıralanan ölçütlerden bağdaşıklık ve tutarlılık metin düzeyine ilişkinen diğerleri okur temellidir. Bu bağlamda metinsellik ölçütleri de temelde bir metnin en temel işlevi olan iletişime gönderimde bulunmaktadır. Bir metnin iletişim işlevini yerine getirebilmesi için kendi içinde bağdaşık ve tutarlı olması ön koşuldur. Öğrenciler tarafından oluşturulan yazılı metinlerin de taşıması gereken özelliklerin başında bu iki temel unsur yer almaktadır. Her bağdaşık yapı, tutarlılık özelliği göstermediği için böyle yapılar, metin olarak nitelenemez. Tutarlılık, bir yapıya metin özelliği kazandıran ana öge olarak açıklanabilir. Türkçe öğrenen yabancılarca üretilen yazılı metinlerin tutarlılık özelliklerinin bilinmesi, öğrencilerin, bir iletişim birimi olarak yazılı metin üretme beceri düzeyinin saptanmasını sağlamak, düzey bakımından geride olan öğrencilere gerekli desteği vermek bakımından önemlidir. Öğrenci kompozisyonlarının değerlendirilmesi noktasında nasıl bir yol izlenmesi gerektiği ya da öğrencilerin gelişim düzeylerinin ne olduğu konusundaki sorunların ortaya konulmasına ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamdan hareketle çalışmanın amacı, öğrencilerin kompozisyonlarında bir yapının metin olarak nitelenmesini sağlayan ölçütlerin başında gelen tutarlılığa ne ölçüde dikkat ettiğini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Leh öğrenciler oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında nitel araştırmanın imkânlarından yararlanılmış ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler, içerik analizine göre çözümlenmiştir, öğrencilerin ürettikleri metinlerden

* Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, denizmelanlioglu@hotmail.com

hareketle tutarlılık konusunda yapılması gerekenler bağlamında birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, yazma becerisi, metinsellik ölçütleri, tutarlılık.

Evaluation of Polish Students' Turkish Writing in Terms of Coherence Criteria

Abstract:

For the foreigners that learn Turkish, it is observed that writing is more compelling than speaking ability in the text production. Text value of the written materials of the students is related to certain criteria. These criteria are, homogeneity, coherence, intentionality and acceptability, informative, contingency and intertextuality. While the coherence and consistency of the listed criteria are related to the text level, the others are based on readers. In this context, textual criteria also touch on the communication which is the basic function of a text. In order to fulfill the communication functions of a text, it is prerequisite that to be coherent and consistent within their. These two basic facts are very important in the written texts which are created by students. Each coherent structure don't demonstrate the consistency of the feature, because of that those can't be considered as text. Consistency can be explained as the main fact which confers the text feature to the structure. Knowing the features of the consistency of the written texts which are written by foreigners who learn Turkish is important because of providing a communication unit in the detection of skill levels to produce written texts and giving the necessary support to students who are behind in terms of level. In this context, the purpose of the study is providing the students consistency from the beginning of the criteria to be treated as text in the composition of a structure is to determine to how they extent that attention. Working group of the research is composed of Polish students. The collection of data was used to examine the possibilities of qualitative research and weaving method is used. The collected data were analyzed by the content analysis. By the texts which were produced by students there have been several suggestions in the context of what to do about consistency.

Key words: Teaching Turkish as a foreign language, writing skill, textual features, coherence.

Giriş

Hedef dilde yeterli, kendini ifade edebilme yetisi kazanmış olmakla yakından ilgilidir. Kendini ifade etme, bireyin konuşma ve yazma becerisindeki gelişimini içermektedir. Bu beceriler içerisinde yazma, duygu ve düşünceleri mantıksal bir sırayla sunma ile yazıya aktarma boyutuyla üst düzey bir beceri olarak nitelenebilir. Çünkü yazma esnasında dil, hiç olmadığı ölçüde somutlaşır. Dilin doğal söyleyişindeki kuralların esnekliği yazılı anlatımda ciddi anlamda kaybolur. Bu yönüyle yazının konuşmaya göre daha kurallı ve tutucu bir yapıda olduğu söylenebilir.

Bir anlatım yolu olan yazma, zihinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemi olup zihinsel ve fiziksel süreçleri içeren, diğer becerilere nazaran gelişimi daha geç olan, karmaşık bir beceridir (Güneş 2007; Güneş 2013). Türkçenin hedef dil olarak öğretiminde yazma becerisini geliştirmede amaç, bireyin duygu ve düşüncelerini Türkçenin dil özelliklerine uygun ve planlı bir biçimde yazıya aktarmasını sağlamaktır (Tiryaki 2013). Murcia (1991)'ya göre yazı yazmak, düşünceleri ikinci dilde veya yabancı dilde en doğru ve en tutarlı bir biçimde dile getirme yeteneğidir. Bu yeteneğin hedef dil öğrenimlerinin son aşaması olarak düşünüldüğü, öğrencilerin en çok zorlandıkları becerilerin başında geldiği yapılan araştırmalarda vurgulanan temel nokta olarak belirtilebilir (Büyükikiz 2011; Arı 2010; Karababa 2009; Dement 2008; Harklau 2002; Way, Joiner ve Seaman 2000; Korsvold 1997; Sommers 1996; Dilek 1995; Dilidüzgün 1995; Çotuksöken 1983). Süreçte hedef dilden kaynaklanan zorlukların yanı sıra yazma becerisinin karmaşık bir süreci içermesinin ve sürecin sonunda bir ürün ortaya koyma zorunluluğu, öğrencilerin bu beceride zorlanma nedenleri arasında gösterilmektedir (Balemir 2009).

Yazma sürecinin neticesinde ortaya çıkan ürün, metindir. Buna göre metin, “Belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünü; başı ve sonu ile kapalı bir yapı oluşturan dilsel göstergelerin art arda geldiği anlamlı bir yapı.”dır (Günay 2007). Yabancı dil öğretiminde metinden ne kastedildiği ise “belli bir alanla ilgili olup bir görevin gerçekleştirilmesi sırasında gerek destek, gerek amaç gerek ürün gerekse süreç olarak bir dil etkinliğine vesile olan (sözlü ve/veya yazılı) herhangi bir sözcük dizesi ya da söylemdir.” şeklinde açıklanmaktadır (Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni 2009: 7).

Bir yapının metin olarak değerlendirilebilmesi birtakım özellikleri taşımasına bağlıdır. Bu özellikler; bağdaşıklık, tutarlılık, amaçlılık, kabul edilebilirlik, bilgilendiricilik, duruma uygunluk, metinler arasılık şeklinde sıralanmakta ve metinsellik ölçütleri şeklinde adlandırılmaktadır (Coşkun 2009). Sıralanan ölçütlerden bağdaşıklık ve tutarlılık metinle ilgili unsurlarken diğerleri metin dışı diğer bir ifadeyle okura ya da dinleyiciye bağlı unsurlar olarak nitelenmektedir.

Bağdaşıklık, bir yazının metin olmasını sağlayan metin içi ilişkileri kuran dille ilgili özelliklerin tümünü belirtir (Günay 2007). Dil bilgisi kurallarının doğru kullanımını gerekli kılan bu özellik metnin yüzey yapısını teşkil eder. Bir yapının metin olarak değerlendirilebilmesi için gerekli ön koşullardan ilkidir. İkincisi ise metnin derin yapısını oluşturan tutarlılıktır.

Bir Metinsellik Ölçütü Olarak Tutarlılık

Tutarlılık, yüzey metne ilişkin ardıl tümceler arası ilişkiye işaret eden yerel tutarlılık (bağdaşıklık) ve okurca bir metnin konusal/mantıksal bütünlük taşımasına işaret eden derin metne özgü bütüncül tutarlılık kavramlarının bir birleşimi olarak düşünülebilir (Ülper 2011). Tutarlılık, metindeki bilgilerin mantıksal olarak uyumlu olmasını ifade eder (Alan 1994). Mantıksal uyumdan kastedilen, birbiriyle çelişen fikirlere metin içinde yer verilmemesi değildir. Mantıksal uyum, birbirini onaylayan ya da reddeden fikirlerin metin içinde belirli bir tutarlılık içinde anlatılması; yazarın ele aldığı konuda dile getirdiği düşünceleri aynı metin içinde kendisiyle çelişmeden ortaya koyabilmesidir (Bahar 2014). Metin boyutunda konu, düşünce, sonuç, söylem gibi ögeler tutarlılığı sağlayan ana öğelerdir. Tutarlılık; özelleştirme, genelleştirme, neden-sonuç ilişkisi, karşılaştırma, karşıtlık ilişkisi, tanımlama, paragraf türleri ve düzeni, zaman ve mekân kullanımı, yazım ve noktalama vb. öğelerle de ilgidir. Daha geniş anlamıyla bir bakıma yazar-okur arasında “iş birliği ilkeleri”dir. Bu iş birliği ilkeleri; nicelik (konuyu sınırlandırma), nitelik (sunulan bilginin özelliği), bağıntı, tarz (açık anlatım) olarak sıralanabilir (Uğur 2012).

Metinde tutarlılık sağlanamazsa ana fikir anlaşılmaz. Tutarlılığın sağlanabilmesi için konunun sınırlarının belirlenmesi, yazıya seçilen başlıkla içeriğin uyumuna dikkat edilmesi, paragraflar arası geçişin düzenlenmesi gerekir.

Bir düşünce birimi olarak değerlendirilebilecek olan paragraflar, bir yazıda tutarlılığın görünümüdür. Her paragraf, metnin tamamıyla doğrudan ilişkilidir ve anlatım içinde belirli bir işleve sahiptir. Cemiloğlu’na (2009) göre paragraf, yazıda oluşan bütünlüğün uyumlu ve tutarlı bir parçasını oluşturmaktadır. Paragraflar; ilgililik, birlik, belirlilik olmak üzere üç temel özelliğe sahiptir (Bahar 2014). Paragrafta ilgililik, ele alınan duygu ve düşüncelerin bütünlük arz edecek şekilde dile getirilmesi, paragraf bütünlüğünün dışında kalan, konuyla ilgisi doğrudan bulunmayan bilgilere diğer paragraflarda yer verilmesidir. Birlik; paragrafta yer alan bilgilerin birbirini desteklemesi, açıklaması veya tamamlamasıdır. Ayrıca, birliğin sağlanması için paragraftaki üslubun cümleden cümleye değişmemesine de özen gösterilir. Belirlilik ise paragraftaki fikrin veya bilginin net bir şekilde okuyucuya aktarılması, örtülü ve bulanık anlam içeren cümlelere yer verilmemesidir. Bir metinde paragraflar arası bu özelliklerin yerine getirilmesi, yazının giriş-gelişme-sonuç bölümleri arasındaki bağın da sağlam olmasını sağlar. Böylece tutarlılığın bir unsuru olan giriş-gelişme-sonuç arasında mantıksal bağların kurulması da yerine getirilmiş olur.

Metnin kendi içinde bir bütün olduğu dikkate alındığında başlığın da o bütünü oluşturan parçalardan biri olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla başlık da

tutarlılığın içinde ele alınması gereken bir kavram olarak görülmelidir. Başlık metne dikkat çeken temel unsurdur. Başlık, konunun bütünlüğünü yansıtan, yazının ana fikri, sınırlılıkları ve çıkarımını gösteren kelime veya kelimeler grubudur. Eğer doğru bir başlık seçilmişse içeriğe ilişkin değerlendirme ve tahminler daha destekleyici bir nitelik gösterir. Böylece okur ya da dinleyici metne başlamadan önce okuma veya dinleme amacını belirleyebilir. Ayrıca oluşturulan metnin türü de tutarlılığın derecesini belirleyen ölçütlerden biridir. Her türün kendine has özellikleri bulunur. Hangi tür dikkate alınarak yazı yazılıyorsa o türe özgü unsurların dikkate alınması gerekir (Bir masal metninde makale öğelerine yer verilmeyeceği gibi). Aksi takdirde oluşturulan metinde tutarsızlıklar ortaya çıkar.

Üretilen metnin, tutarlılığı ne ölçüde karşıladığına ilişkin fikir birliğinin sağlanması, okur ya da dinleyicinin metnin tutarlılığına ilişkin ortak bir görüş bildirebilmesi için birtakım ölçütlerin bulunması gerekir. Bu ölçütler ana dilinde ardışık tümceler arasında mantıksal/anlamsal bağlar kurma, ardışık tümceler arasında dil bilgisel bağlar kurma (gönderim yapma), metin içinde değiştirme ve eksilti yapma, bağlaçları doğru kullanma, konu birliğini sağlama, başlık ile metni bağlama, metin içinde giriş ve gelişme bölümünü bağlama ve metnin önceki bölümleriyle sonuç bölümünü bağlama şeklindedir (Ülper 2011). Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde öğrencilerin yazılı üretimlerini değerlendirebilecek tutarlılık ölçütlerinin bulunmadığı görülmektedir.

Çalışmanın Amacı

Türkçe öğrenen yabancıların yazma becerisindeki gelişimini değerlendiren çalışmalar genellikle öğrenci kompozisyonlarında gözlemlenen içsel ve dışsal yapı sorunlarını saptamaya yöneliktir. Bu bağlamda yapılan araştırmaların bozuk tümce, noktalama ve yazım kusurları, sözcükleri yerinde kullanamamış gibi alt konular çerçevesinde gerçekleştirildiği görülmüştür (Büyükkiz ve Hasırcı 2013; Bölükbaş 2011; Aydın 2007). Yabancı öğrenciler tarafından üretilen metinlerin tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirildiği bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır. Öğrencilerce üretilen yazılı metinlerin tutarlılık özelliklerinin bilinmesi, öğrencilerin, bir iletişim birimi olarak yazılı metin üretme becerileri düzeyinin belirlenmesi ve dil düzeylerine göre yazma becerisindeki gelişimlerini sağlamak bakımından önemlidir.

Bu çalışmanın amacı, Leh öğrencilerin metinlerindeki tutarlılık sorunlarını, ölçütler temelinde belirleyerek bir durum tespiti yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda “Leh öğrenciler tarafından üretilen yazılı metinlerin tutarlılık ölçütlerini gerçekleştirme düzeyi nedir?” sorusu yanıtlanmaya çalışılacaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Varşova Yunus Emre Kültür Merkezinde B1 seviyesinde öğrenim gören 15 Leh öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı, öğrenci metnindeki tutarlılık düzeyinin genel görünümünü ortaya koymak olduğu için çalışma grubundaki katılımcıların cinsiyet, yaş aralığı, öğrenim durumu, ana dili, Türkçeyi kaçınıcı dil olarak öğrendikleri gibi kişisel bilgilerine yer verilmemiştir.

Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen, olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek 2008). Bu çalışmada Leh öğrencilerin metnindeki tutarlılığın ne ölçüde sağlandığı ortaya konmaya çalışıldığından analizi yapılacak materyal, öğrenciler tarafından üretilen yazma metnidir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında kullanılacak veriler, B1 düzeyinde öğrenim gören Leh öğrencilere verilen “Arkadaşlık” konulu kompozisyon ödevlerinden sağlanmıştır. Bu konu, ortak başvuru metninde “Kişisel Alan” başlığı altında sıralanan konulara uygun olarak seçilmiştir (*Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni* 2009: 44).

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinde verilerin analizini sağlamak için kullanılan yöntemlerden biri olan içerik analizine göre çözümlenmiştir. İçerik analizinde araştırmacı tarafından ilgili literatürdeki kuramsal bilgilerden ya da kişisel bilgilerinden yararlanılarak temalar oluşturulur, böylece veriler toplanmadan önce bir kod listesi elde edilir (Yıldırım ve Şimşek 2008). Bu kapsamda Türkçe öğrenen Leh öğrencilerce üretilen metinlerin tutarlılık özelliklerini metin dilbilim çerçevesinde çözümleyebilmek için bir çözümleme yönergesi oluşturulmuştur. İfade edilen yönergede tutarlılık ölçütünü yerel ve bütüncül olarak karşılayacak ifadelerin olmasına dikkat edilmiştir. Öğrenci metninin çözümlenmesinde ana dili Türkçe olan öğrenciler için Ülper (2008) tarafından geliştirilen tutarlılık ölçütleri ile Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesinde (telc 2013: 128) belirtilen tutarlılık kıstasları esas alınmıştır. Bu ölçütlerin yabancı öğrenciler için uygunluğu, alan uzmanlarının değerlendirilmesine sunulmuş; 15 alan uzmanı, geliştirilen ölçütlerin yabancılar için de kullanılabilirliğini ifade etmiştir. Böylece Türkçe öğrenen yabancı öğrenciler

için *Tutarlılık Ölçütleri Formu*'nun birtakım değişikliklerle kullanımı sağlanmış, formun geçerliliği bu şekilde ortaya konmuştur.

İçerik çözümlemesine dayanan bu araştırmada elde edilen verilerin temalara ve bu temaların ölçütlerine uygun olarak yerleştirilmesi gerekir. Dolayısıyla öğrencilerin metinlerini puanlama değil, temalara ve ölçütlere göre çözümleme işlemi gerçekleştirilmiştir. Sayısal değerler puan değerini değil kaç kez görüldüğüne gönderimde bulunmaktadır. Yıldırım ve Şimşek'e (2008) göre böyle araştırmalarda güvenilirliği sağlayabilmek için elde edilen verilerin çözümlenmesinde bir başka araştırmacıyı kullanma ve sonuçları onaylatma (teyit ettirme) stratejisinden yararlanılabilir. Bu bağlamda oluşturulan değerlendirme yönergesine göre her bir öğrenci metni, önce ayrı ayrı iki alan uzmanı tarafından değerlendirilmiştir. Ardından her iki uzmanın öğrenci metninin tutarlılığına ilişkin metinsel eylemlerin gerçekleşme düzeyine yönelik kararları karşılaştırılmış; her ikisinin de değerlendirmelerinin paralellik gösterdiği anlaşılmıştır. Bu durum değerlendiriciler arasındaki tutarlılığa dolayısıyla da değerlendirmenin güvenilirliğine işaret etmektedir.

Bulgular ve Yorum

Leh öğrencilerin ürettikleri yazılı metinler tutarlılık düzeyi bakımından incelenmiş ve ulaşılan veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablo 1: Leh Öğrenciler Tarafından Üretilen Yazılı Metinlerin Tutarlılık Ölçütlerine Göre Durumu

Metinsel eylemler	Yetersiz	Kabul edilebilir	Yeterli
Ardışık cümleler arasında mantıksal bağlar oluşturma	Cümleler arasında mantıksal bağlantı yok.	Cümleler arasında mantıksal bağ oldukça az.	Cümleler arasında mantıksal bağlantı var.
	8/15	4/15	3/15
Ardışık cümleler arasında bağdaşıklığı sağlama	Cümleler arasında bağdaşıklık yok.	Cümleler arasındaki bağdaşıklık düzeyi oldukça az.	Cümleler arasında bağdaşıklık var.
	8/15	4/15	3/15
Konu bütünlüğü oluşturma	Metnin konusundan farklı önermeler sunulmuş. Sözcük bağdaşıklığı yok.	Metnin konusundan farklı önermelere az yer verilmiş. Sözcük bağdaşıklığı var.	Metnin konusundan farklı önermelere yer verilmiş. Sözcüksel bağdaşıklık var
	7/15	5/15	3/15

Başlık ile metni ilişkilendirme	Başlık metnin konusunu kapsamıyor.	Başlık metnin konusunu oldukça az kapsıyor.	Başlık metnin konusunu kapsıyor.
	12/15	1/15	2/15
Giriş ve gelişme bölümünü bağlama	Metnin giriş bölümüyle gelişme paragrafı/paragrafları birbirine bağlanmıyor.	Metnin giriş bölümüyle gelişme paragrafı/paragrafları kabul edilebilir ölçüde birbirine bağlanıyor.	Metnin giriş bölümüyle gelişme paragrafı/paragrafları tam olarak birbirine bağlanıyor.
	7/15	5/15	3/15
Giriş ve gelişme bölümleriyle sonucu bağlama	Sonuç, metnin diğer bölümlerini kapsamıyor.	Sonuç, metnin diğer bölümlerini kabul edilebilir ölçüde kapsıyor.	Sonuç, metnin diğer bölümlerini tam kapsıyor.
	8/15	4/15	3/15

Tablo 1’de her bir ölçütü, 15 katılımcıdan kaçının gerçekleştirdiği, belirtilen düzeylerin altında belirtilmiştir. Buna göre tablo incelendiğinde Leh öğrenciler tarafından üretilen metinlerin “ardışık tümceler arasında mantıksal bağlar oluşturma” ölçütünde tümceler arası mantıksal bağlantı, dil bilimsel ve metnin önceki bölümleriyle sonuç bölümünü bağlama hatası yapan öğrenci sayısı 8’dir. Konu birliğini sağlama ile metin içinde giriş ve gelişme bölümünü bağlamada problem yaşayan 7 öğrenci vardır. Ürettiği metne başlık koymada 12 öğrenci zorluk çekmiştir. Bu öğrencilerin başlıkları incelendiğinde verilen yazma konusunu, başlık olarak belirledikleri anlaşılmıştır. Genel itibarıyla 3 öğrencinin yazılı üretimleri tutarlılık ölçütlerini karşılar niteliktedir, denilebilir. Öğrenci metinlerinde karşılaşılan tutarsızlıklara ilişkin bir örnek aşağıda sunulmuştur:

Benim en iyi arkadaşım A. Biz dört veya beş sene önce tanıştık. Bir gün benim nişanlım arkadaşşıma davet etti. “B, eşi ile gelecek” diye dedi. Ben “tamam gelsinler” diye düşündüm. Her şey hazırladık akşam misafirlerimiz geldiler. O gün A çok yorgunmuş evden çıkmak istemedi, bu yüzden biraz mutsuzdu. Ama birazcık konuştuk ve onun morali iyileşti. O akşam çok güzel geçti. Sonra sürekli buluşmaya başladık.

O zaman resepsiyonist bana dedi ki 108 numaralı odaya gidebilirim ve oradaki lavaboyu ve duşu kullanabilirim.

Berberer mükemmel vakit geçirdik ve bu güne kadar.

Çocuktan beri Jamek uzun boyu biz beraber oynarduk, geziyorduk ve çok sohbet ediyorduk.

Konuşma onu ile çok ilginç.

Bazen bazı şeyleri istemediğimiz bazı şeyler bizim için çok hayırlıdır.

Biz çok iyi arkadaşı, devam ediyoruz.

Yukarıdaki öğrenci metninde geçen isimler belirtilmemiş, A ve B şeklinde kodlanmıştır. Metinde görüldüğü gibi anlatılmak istenen anlaşılmamaktadır. Metnin tutarsızlığı, öğrencinin metin olma ölçütlerinden ilki olan bağdaşıklığı gerçekleştirmemesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca kronolojik akışta da boşluklar bulunmaktadır.

Way, Joiner ve Seaman'e (2000) göre başlangıç seviyesinde olan bir kişi betimlemelerin ilk aşamasındadır, fikirlerini düzenlemede ve genişletmede eksiklikler bulunur. İleri seviyede bulunanlar, başlangıç seviyesindeki öğrencilerden daha rahat bir biçimde betimlemeyi kullanabilirler. Son olarak, üst seviyedekiler açıklama ve tartışma yollarından da yararlanabilirler. Bu durumun öğrenci düzeyinden ve çalışmaya konu olan yazılı anlatımların yeteri kadar uzun olmamasından da kaynaklandığı söylenebilir. Öğrenci metinlerinin tutarlılığını belirleyen öğelerden en önemlisi, öğrencilerin yazarak kendilerini ifade etmeyi alışkanlık hâline getirmeleridir. Dolayısıyla yazma etkinliklerinde öğrenciler, yazmaları konusunda cesaretlendirilmeli, bir paragraflık yazma eylemlerinin yeterli olmadığı vurgulanmalıdır.

Sonuç

Leh öğrencilerin Türkçe yazılı anlatımlarının tutarlılık ölçütleri bağlamında değerlendirildiği bu çalışmanın sonucunda öğrencilerin ürettikleri metinlerin istenilen düzeyde tutarlı olmadığı tespit edilmiştir. Tutarlı bir metin oluşturma'nın ilk şartı, metin içerisinde bağdaşıklığın sağlanmasıdır. Öğrenci metinlerinde bağdaşıklıkla ilgili problemlerden kaynaklanan tutarsızlıkların olduğu görülmüştür. Çalışmaya konu edilen metinler incelendiğinde öğrencilerin Türkçe gramer konularını bildikleri ancak konunun pekişmediği anlaşılmıştır. Mantıksal ve anlamsal bağlar kurma konusunda öğrencilerin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ürettikleri metne başlık bulma konusunda öğrencilerin yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Bunun, öğrencilerin bir metinde başlığın öneminin farkında olmamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yabancılar Türkçe öğreten öğretmenlerin, öğrenci metinlerini değerlendirmede kullanacakları standart bir ölçme aracının olmadığı ifade edilebilir. Bu durum, öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimi ve alışkanlığa dönüşüm sürecini de olumsuz yönde etkilemektedir. Yazdıklarıyla ilgili olarak sağlıklı geribildirim alamayan öğrenci, yazmaya karşı olumsuz tutum geliştirebilir, ileriki aşamada bu tutum yazma tutukluğuna daha sonra da yazma kaygısına neden olabilir. Dolayısıyla becerinin gelişiminin desteklenmesi için etkinlik-

lerin yanı sıra standartlaşmış değerlendirilme ölçütlerinin oluşturulması gerekir. Bu çalışmada Leh öğrencilerin değerlendirilmesinde kullanılabilecek bir *Tutarlılık Ölçütleri Formu* örneklenmiştir. Bu ölçütler geliştirilerek Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin tamamını kapsayacak tutarlılık ölçütleri geliştirilebilir.

Kaynaklar

- ALAN, Y. (1994), *Lisan ve İnsan*, İzmir, TÜV Yayınları.
- ARI, Ş. (2010), *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde İlköğretimin İkinci Kademesinde Öğrenim Gören Yabancılara Türkçe Öğretimi Üzerine Bir Değerlendirme*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AYDIN, T. (2007), *Arapça ve Türkçede Cümle Yapısı, Yabancılara Arapça Cümle Öğretimi -Karşıtsal Çözümleme*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BAHAR, M. A. (2014), "Lisansüstü Eğitimde Akademik Yazma ve Önemi". *International Journal of Language Academy*, 2 (4), 209-233.
- BALEMİR, S. H. (2009), *Yabancı Dil Konuşma Kaygısının Nedenleri ve Yabancı Dil Konuşma Kaygı Düzeyi ile Dil Yeterlilik Düzeyi Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- BÖLÜKBAŞ, F. (2011), "Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi", *Turkish Studies*, 6 (3), 1357-1367.
- BÜYÜKİKİZ, K. K. (2011), *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma Becerileri ile Öz Yeterlilik Algıları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- BÜYÜKİKİZ, K.K. ve HASIRCI, S. (2013), "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarının Yanlış Çözümleme Yaklaşımına Göre Değerlendirilmesi", *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 51-62.
- CEMİLOĞLU, M. (2009), *Dil Bilimi Açısından Türkçe Yazılı Anlatım ve Anlatım Teknikleri Öğretimi*, Bursa, Alfa Aktüel.
- COŞKUN, E. (2009), "Yazma Eğitimi (Ed.: Ahmet Kırkkılıç ve Hayati Akyol)", *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 49-91.
- ÇOTUKSÖKEN, Y. (1983). Yabancıların Türkçe öğrenirken karşılaştıkları güçlükler ve yaptıkları yanlışlıklar. *Türk Dili (Dil Öğretimi Özel Sayısı)*, (379-380), 88-94.
- DEMENT, L. (2008), *The Relationship of Self-Evaluation, Writing Ability and Attitudes Toward Writing Among Gifted Grade 7 Language Arts Students*, Doctor of Education, Walden University.
- DİLEK, İ. (1995), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Özgün Metinlerle Çalışma Yolları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- DİLİDÜZGÜN, Ş. (1995), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme* (2009), Ankara, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

- GÜNAY, D. V. (2007), *Metin Bilgisi*, İstanbul, Multilingual Yayınları.
- GÜNEŞ, F. (2013), *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*, Ankara, Pegem Akademi.
- GÜNEŞ, F. (2007), *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*, Ankara, Nobel Yayın.
- HARKLAU, L. (2002), “The Role of Writing in Classroom Second Language Acquisition”, *Journal of Secod Language Writing*, 11 (4), 329-350.
- KARABABA, C. Z. (2009), “Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, (42), 265-277.
- KORSVOLD, A. K. (1997), “Foreign Languages, Writing and Learning to Speak”, *European Education*, 29 (2), 47-51.
- MURCIA, M. C. (1991), *Teaching English as a Second or Foreign Language*. Heinle&Heinle Publishers.
- SOMMERS, N. (1996), “Responding to Student Writing. (Ed.: Bruce Leeds)”, *Writing in a Second Language. Insights from First and Second Language Teaching and Research*, Longman, 148-154.
- Telc. (2013), *Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim, Öğretim ve Değerlendirme*, Ankara, MEB Yayınları.
- TIRYAKI, E.N. (2013), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(1), 38-44.
- UĞUR, N. (2012), *Metinbilgisi Ders Notları*, <http://www.nizamettinugur.gen.tr/> (Erişim Tarihi:17. 04. 2015).
- ÜLPER, H. (2011), “Öğrenci Metinlerinin Tutarlılık Ölçütleri Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Turkish Studies*, 6 (4), 49-863.
- ÜLPER, H. (2008), *Bilişsel Süreç Modeline Göre Hazırlanan Yazma Öğretimi Programının Öğrenci Başarısına Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- WAY, D. P., JOINER E. G., SEAMAN, M.A. (2000), “Writing in the Secondary Foreign Language Classroom: The Effects of Prompts and Tasks on Novice Learners of French”, *Modern Language Journal*, 84(2), 155-281.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayınevi.

